

נהלי איכות הסביבה – ISO 14001:2015

שם הנוהל: תכנון והתייחסות לסיכונים סביבתיים והזדמנויות	מס' הנוהל: 3.1	עדכון מס': 4
תאריך נוהל קודם: 13.12.20	תאריך עדכון: 14.7.22	דף מס': 1
מתוך: 7		

1. מטרת הנוהל

1.1 הנוהל נועד לתאר את שיטת תכנון, ניהול ויישום התוכניות הסביבתיות הארגוניות, תוך התייחסות לסיכונים ולהזדמנויות ואופן עריכת תכנית לתפעול המערכת הסביבתית אשר תאפשר לנהל את המערכת, תוך שאיפה מתמדת להשגת היעדים והמטרות הסביבתיים.

2. הגדרות

- 2.1** SWOT – זיהוי נקודות חוזק, נקודות חולשות, הזדמנויות ואיומים העומדים בפני הארגון.
- 2.2** **הערכת סיכונים**: תהליך של הערכת רמת הסיכון של התהליכים השונים בארגון. הערכת הסיכונים ממפה את האיומים השונים. תוצר הערכת הסיכונים הנו מסמך המדרג את רמת הרגישות של המערכות השונות בארגון. מסקנות מסמך זה משמשות לגזירת פעילויות/ תכנון העבודה ושיפור התהליכים בארגון.
- 2.3** **תכנית סביבתית** – מסמך המגדיר מטרות, יעדים, תחומי אחריות, פעולות, אמצעים ולו"ז להשגת היעדים.
- 2.4** **מטרה** – מחויבות להשגת יעדים סביבתיים הנגזרים ממדיניות סביבתית של המועצה.
- 2.5** **יעד** – דרישה סביבתית הניתנת ליישום. הדרישה מגדירה שלבי בנייים לקראת השגת המטרות. היעדים יוגדרו באמצעות מדדים כמותיים.
- 2.6** **מועצה** – מועצה מקומית שהם.

3. תוכן הנוהל

פעולות המתייחסות לסיכונים ולהזדמנויות

- 3.1** המועצה תקיים תהליך של הערכת סיכונים סביבתיים בתהליכי העבודה השונים.
- 3.1.1** הערכת הסיכונים תעשה לפחות אחת לשנתיים.
- 3.1.1.1** טרם כל ביצוע פרויקט אשר עשויות להיות לו השפעות על הסביבה או שהסביבה עשויה להשפיע עליו תעשה הערכת סיכונים פרטנית/ חד פעמית.
- 3.1.2** המועצה תעדכן את הערכת הסיכונים עם שינויים משמעותיים בתהליכי העבודה, שעשויים להשפיע על הסביבה או באיומים סביבתיים רלוונטיים כלפי המועצה.
- 3.1.3** הערכת הסיכונים תתבצע באמצעות ניטור סביבתי תקופתי ובאמצעות הערכת ההיבטים הסביבתיים - ראה נוהל ניהול היבטים סביבתיים.

נהלי איכות הסביבה – ISO 14001:2015

שם הנוהל: תכנון והתייחסות לסיכונים סביבתיים והזדמנויות	מס' הנוהל: 3.1	עדכון מס': 4
תאריך נוהל קודם: 13.12.20	תאריך עדכון: 14.7.22	דף מס': 2
מתוך: 7		

- 3.2. המועצה תקבע קריטריונים בהערכת סיכונים לרבות אלו סיכונים מקובלים ואלו סיכונים מחייבים טיפול לצורך הפחתת רמתם ו/או הפסקת הפעילות עד למתן פתרון להפחתת הסיכון.
- 3.3. הערכת הסיכונים תעשה באופן שמבטיח עקיבות, תקפות ויכולת ביצוע השוואות בין תוצאות ההערכה לאורך שנים.
- 3.4. הערכת הסיכונים תזהה במפורט את סוג הסיכון, הגורם לסיכון והאחראים לאותו סיכון (ראה מסמך ישים 3).
- 3.5. הערכת הסיכונים תכלול ניתוח של העוצמות/השלכות של אותו סיכון, את ההסתברות שאותו סיכון יתרחש ואת רמות הסיכון שהינו מכפלה של העוצמה בהסתברות.
- 3.6. המועצה תמפה את נקודות החוזק שלה, נקודות החולשה, הזדמנויות ואיומים - SWOT. הנתונים הנ"ל יועלו בין היתר באמצעות סקר הסיכונים הנ"ל.
- 3.7. תוצר הערכת הסיכונים וניתוח SWOT ינחה את הנהלת המועצה בהפניית משאבים נאותים להטמעת אמצעי תיקון/ שיפור ובתכנון תכניות העבודה הסביבתיות.

תכניות ניהול סביבתיות

- 3.1 תכניות ניהול סביבתיות תיכתבנה כחלק מתוכניות העבודה של האגפים/ היחידות הארגוניות.
- 3.2 תכנית העבודה הסביבתית השנתית של מועצה מקומית שהם תיגזר מתוך חזון המועצה, המדיניות ומטרות העל של המועצה. תכנית העבודה השנתית תתבסס, בין היתר על הערכת הסיכונים בתחומי סביבה.
- 3.3 הצורך בהכנת או עדכון תוכנית ניהול סביבתי יבחן במידה ותזהה הנהלת היחידה הארגונית צורך ב:
- 3.3.1 ייזום שינוי בתוכנית בעקבות שינוי חוק או תקנה כמתואר בנוהל דרישות על פי דין.
- 3.3.2 הצגת דרישות סביבתיות חדשות מצד לקוחות, ספקים ובעלי עניין.
- 3.3.3 שינוי מהותי בתהליך קיים או הוספת תהליך מהותי חדש בו יתכנו השפעות סביבתיות.
- 3.3.4 שינוי ברמת ההשפעה \ השליטה של החברה על תהליכים בעלי אספקטים סביבתיים.
- 3.4 הכנת או עדכון תוכנית ניהול סביבתי תכלול בהתאם לצורך את הפעולות הבאות:
- 3.4.1 ניתוח סביבה, צרכי וציפיות הלקוחות בטווח הארוך.
- 3.4.2 ניתוח טווח ארוך של דרישות מערכת הניהול הסביבתי העתידית.
- 3.4.3 יעדים כמותיים של השינוי במערכת.

נהלי איכות הסביבה – ISO 14001:2015

שם הנוהל: תכנון והתייחסות לסיכונים סביבתיים והזדמנויות	מס' הנוהל: 3.1	עדכון מס': 4
תאריך נוהל קודם: 13.12.20	תאריך עדכון: 14.7.22	דף מס': 3
מתוך: 7		

3.4.4 מידת יישומה של התכנית.

3.5 מתכונת תכנית העבודה

3.5.1 תכנית העבודה חייבת להתייחס לפרמטרים הבאים: מטרות ויעדים, מדדים, טווח זמן לביצוע, אחריות, אמצעים, משאבים.

3.5.2 תכנית העבודה תיערך במתכונת כדוגמת הטבלה הנתונה להלן:

מס'	מטרה	יעד	מדד	טווח זמן	אחריות	אמצעים ומשאבים

3.6 תכנית העבודה תועבר לאישור מנכ"ל, עפ"י נוהל ISO 9001:2015 – ניהול תכנון וחשיבה מבוססת סיכונים.

3.7 תכנית העבודה תישמר כמסמך איכות באחריות מאמתת איכות ראשית וממונה איכות הסביבה.

3.8 התכנית תותאם לשינויים במדיניות המועצה, שינויים במטרות ויעדים, שינויים בחוקים, שינוי בתמהיל המפעלים באזור התעשייה וכדו'. במסגרת סקר הנהלה תיבחן מידת יישומה של התכנית המוצעת.

3.9 המטרות הסביבתיות הרלוונטיות במועצה הינן:

- 3.9.1 מניעת הקטנת/ זיהום מקורות מים, קרקע ואויר.
- 3.9.2 שיפור מתמיד בהפרדת פסולת לסוגיה, תוך שאיפה להורדת נפח הפסולת והגדלת נפח המחזור.
- 3.9.3 שימוש יעיל וחסכוני במשאבים טבעיים כמו: מים, אויר וקרקע ובמקורות אנרגיה המשמשים את המועצה מקומית בתהליך הספקת השירותים.
- 3.9.4 הרחבת השימוש במוצרים וחומרים ירוקים וידידותיים לסביבה בתהליכי העבודה.
- 3.9.5 הרחבת סמכויות האכיפה של הפיקוח העירוני.
- 3.9.6 הגדלת שיתוף הפעולה האיזורי בנושא איכות הסביבה.
- 3.9.7 פיתוח המודעות הסביבתית של העובדים והמנהלים באמצעות הגברת ימי עיון והדרכה וכן פיתוח המודעות הסביבתית בקרב האוכלוסייה.

נהלי איכות הסביבה – ISO 14001:2015

שם הנוהל: תכנון והתייחסות לסיכונים סביבתיים והזדמנויות	מס' הנוהל: 3.1	עדכון מס': 4
תאריך נוהל קודם: 13.12.20	תאריך עדכון: 14.7.22	דף מס': 4 מתוך: 7

- 3.9.8 שימת דגש להיבטים סביבתיים בצמתי פיקוח (פיקוח על הבניה) ובצמתי חקיקה והתקשרויות עם ספקים.
- 3.9.9 טיפוח קשרי עבודה והרכש עם גורמים בעלי מודעות לחשיבות איכות הסביבה ו/או שהוסמכו לכך.
- 3.9.10 המטרות הסביבתיות הינן חלק ממערכת השיקולים המנחה את המועצה המקומית בהכנת תכנית עבודה שנתית ובקביעת סדרי עדיפויות. הנהלת המועצה תקצה על פי שיקוליה ובהתאם למטרות הסביבתיות את המשאבים הדרושים להשגת המטרות והיעדים.

יעדים סביבתיים:

- 3.10 המועצה המקומית תציב יעדים סביבתיים ולוח זמנים לביצועם בהתאם למסקנות סקרי הסביבה ודיוני סקרי ההנהלה. היעדים הסביבתיים ירוכזו על גבי טופס ריכוז יעדים סביבתיים (נספח 1). היעדים הסביבתיים יכולים לכלול התייחסות ל:
- 3.10.1 הקטנת רמות פליטות לאוויר בכל סוג של מזהם.
  - 3.10.2 הקטנת רמות זיהום שפכים.
  - 3.10.3 הקטנת רמות זיהום קרקע.
  - 3.10.4 הקטנת צריכת מים והגברת המודעות לחסכון במים.
  - 3.10.5 הקטנת צריכת אנרגיה.
  - 3.10.6 הגדלת השטחים הפתוחים.
  - 3.10.7 עמידה בתוכניות ניהול סביבתי (תכנון מול ביצוע).
  - 3.10.8 צמצום ארועים חריגים בתחומים רלוונטיים.
  - 3.10.9 השגת שיפור תוצאות ניטור שונות.
  - 3.10.10 צמצום פסולת ועידוד המחזור.
  - 3.10.11 צמצום כמויות פסולת מסוכנת.
  - 3.10.12 הוספת היבטים סביבתיים בטופס 4.
  - 3.10.13 הוספת דרישות סביבתיות בתהליכי התקשרות עם ספקים.
  - 3.10.14 השקעת משאבים בהדרכה ומודעות העובדים והתושבים.
  - 3.10.15 השקעת משאבים בתהליכים ירוקים.
  - 3.10.16 מעבר לטכנולוגיות ירוקות.
  - 3.10.17 הקטנת השימוש בחומ"ס מוגדרים.
  - 3.10.18 הגדלת כמות הספקים הירוקים מולם פועלת המועצה מקומית.
  - 3.10.19 הגדלת שיתוף הפעולה האיזורי.

נהלי איכות הסביבה – ISO 14001:2015

שם הנוהל: תכנון והתייחסות לסיכונים סביבתיים והזדמנויות	מס' הנוהל: 3.1	עדכון מס': 4
תאריך נוהל קודם: 13.12.20	תאריך עדכון: 14.7.22	דף מס': 5
מתוך: 7		

- 3.11. היעדים יהיו ברמת אגף/תחום ספציפיים או כלל ארגוניים.
- 3.12. עדכון יעדים/שיטות ומדידתם יתבצעו אחת לשנה כמתואר.
- 3.13. לכל יעד מדיד יקבע מדד מאפיין שינוהל באופן הבא:
- 3.13.1. לכל מדד יקבע דו"ח קבוע בכדי להקל על הבנתו והשוואתו לדוחות קודמים.
- 3.13.2. לגבי כל מדד יוגדרו האחראים לאיסוף הנתונים, שיטת איסוף הנתונים, אחראי לעיבוד הנתונים, תדירות הפקת הדו"ח.
- 3.14. כל מנהל אגף יגדיר יעדים סביבתיים ויהיה אחראי על ניתוח והסקת מסקנות באופן שוטף על תהליך השגתם וביצוע פעולה מתקנת ומונעת כנדרש.
- 3.15. מנהלת אגף איכות הסביבה ומאמתת איכות ראשית אחראיות לביצוע מעקב אחר עמידה ביעדים והמטרות המוגדרים.
- 3.16. בכל סקר הנהלה תיבחן עמידת המועצה המקומית ביעדיה הסביבתיים.

תחומים סביבתיים

- 3.17. איכות המים, שפכים וביוב
- 3.18. איכות האוויר
- 3.19. פסולת מוצקה
- 3.20. חומרים מסוכנים
- 3.21. מטרדי רעש
- 3.22. שטחים פתוחים
- 3.23. ניהול אנרגיה
- 3.24. בטיחות קרינה
- 3.25. רישוי -
- 3.26. מודעות קהילתית
- 3.27. חינוך, הדרכה והסברה לאיכות הסביבה
- 3.28. תכנון
- 3.29. מיפוי
- 3.30. חקיקה
- 3.31. המטרות והיעדים יבחנו ויעודכנו מעת לעת, על פי צרכי המועצה מקומית ולטובת התושבים, מתוך שאיפה לשיפור מתמיד של איכות הסביבה בישוב. הגוף המרכזי הבוחן את תקפות המטרות והיעדים והממליץ על שינויים, הינו צוות איכות, מאמתי איכות פנימיים.

נהלי איכות הסביבה – ISO 14001:2015

שם הנוהל: תכנון והתייחסות לסיכונים סביבתיים והזדמנויות	מס' הנוהל: 3.1	עדכון מס': 4
תאריך נוהל קודם: 13.12.20	תאריך עדכון: 14.7.22	דף מס': 6
מתוך: 7		

3.32. צוות האיכות יבחן את תקפות המטרות והיעדים על פי נתונים שיוצגו לו ע"י מנהל אגף שפ"ע בדיונים התקופתיים. על פי תוצאות הפעילות, כפי שעולה מדוחות אלה ומתוך היכרות עם תוצאות הפעילות באגפים השונים, צוות האיכות ימליץ להנהלת המועצה המקומית על שינויים והתאמות נדרשים. במידת הצורך תתבצענה הערכות למשמעויות תפעוליות וכספיות של שינויים והתאמות אלה. בכל מקרה, המטרות והיעדים יבחנו מתוך ראיית ההיבטים הסביבתיים המשמעותיים.

4. אחריות ביצוע

- 4.1 מאמתת איכות ראשית
- 4.2 ממונה איכות סביבה, מנהל אגף שפ"ע
- 4.3 מנהלי היחידות הרלוונטיות אחראים לתכנון תוכניות ניהול סביבתיות שבתחום אחריותם.
- 4.4 מנכ"ל המועצה אחראי לגיבוש המדיניות לאישור התוכניות.

5. מסמכים ישימים

- 5.1 נוהל מס' 3.1.1 - דרישות על פי דין בניהול סביבתי
- 5.2 נוהל מס' 3.1.2 – ניהול היבטים סביבתיים
- 5.3 נוהל ISO 9001:2015 מס' 3.0 - ניהול תכנון וחשיבה מבוססת סיכונים.

6. נספחים

- 6.1 נספח 1 – טופס ריכוז יעדים סביבתיים

7. תפוצה

- 7.1 מנכ"ל המועצה
- 7.2 ממונה איכות סביבה, מנהל אגף שפ"ע
- 7.3 מאמתת איכות ראשית
- 7.4 ראשי אגפים
- 7.5 מנהלי מחלקות
- 7.6 קובץ נהלי איכות

כתב הנוהל: מכון אופק לניהול בע"מ	תפקיד: יעוץ ארגוני, הנדסת תעשייה וניהול
מנחה תהליך: ניסים אלקובי	תפקיד: מנהל אגף שפ"ע
מאשר הנוהל: מר יוסי בן חיים	תפקיד: מנכ"ל המועצה תאריך:

